

Міністерство освіти і науки України

Бердянський державний педагогічний університет
Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Кафедра початкової освіти

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Марина НЕСТЕРЕНКО

«30» жовтня 2025 р.

**МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТИ АКТИВІЗАЦІЇ
ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

Кваліфікаційна робота магістра

Виконавець: здобувачка другого рівня
вищої освіти, групи м202ПО-з

Галузь знань А1 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма

«Початкова освіта»

Ісаєва Аліна Дем'янівна

Керівник: канд. пед. наук, доцентка
Попова Ольга Іванівна

Рецензент: пед. наук, доцентка Лесик
Анжеліка Сергіївна

Запоріжжя – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 Теоретичні засади досліджуваної проблеми	
1.1 Мультимедійні технології в освіті.....	
1.2 Активізація освітньої діяльності в початковій школі.....	
1.3 Психолого-педагогічні особливості розвитку молодших школярів.....	
Висновки до розділу 1	
РОЗДІЛ 2 Мультимедійні технології як засіб мотивації учнів початкової школи до навчання	
2.1 Авторська методика впровадження мультимедійних технологій в освітньому процесі початкової школи.....	
2.2 Критерії і показники сформованості навчальної діяльності молодших школярів із застосуванням мультимедіа.....	
2.3 Узагальнення та систематизація результатів педагогічного експерименту.....	
2.4 Аналіз результатів дослідного навчання.....	
Висновки до розділу 2	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ВСТУП

У сучасному світі швидких змін та технологічного прогресу освіта вважається однією з найважливіших галузей. Вона ставить перед собою завдання не тільки передати знання, але і навчити здобувачів мислити, аналізувати, знаходити рішення та працювати в команді. Згідно з Концепцією нової української школи для досягнення цієї мети слід упроваджувати новітні технології, які забезпечують високу ефективність та мотивацію молодших школярів до навчання [2]. Одні з найбільш доступних інструментів, які досить популярні в початковій школі, є мультимедійні технології, оскільки саме в цей період формуються основи навчальних знань та навичок [44]. Використання мультимедійних технологій допомагає стимулювати навчальну діяльність молодших школярів, підвищувати їх мотивацію до навчання та розвивати творчі здібності, а також реалізувати такі принципи, як наочність, доступність, систематичність, послідовність і науковість [7]. Якщо новий навчальний матеріал подається через пояснення вчителів та пасивне слухання учнів, то це вже застарілі методи навчання, які не є ефективними для сучасних здобувачів освіти [5].

За даними сучасних учених, традиційні методи забезпечують лише 5% від загального обсягу отриманої інформації. Крім того, репродуктивні методи навчання позбавляють учнів можливості проявити індивідуальні та творчі здібності. Якщо ж вибирається інтерактивне навчання з використанням мультимедійних засобів, то результати є значно кращими. Кількість нового навчального матеріалу, який учні запам'ятовують під час слухання вчителя, збільшується до 20% у разі використання аудіовізуального матеріалу і до 30% у разі використання демонстрацій. Запам'ятовування матеріалу збільшується з 14% до 38%, коли під час навчання використовується візуальний матеріал. Презентація такого

матеріалу є втричі ефективнішою, заощаджуючи 40% часу та підкріплюючи усне викладення матеріалу [10].

Мультимедійні технології дозволяють об'єднувати різні типи інформації, такі як текст, ілюстрації, аудіо-та відео-файли, мультфільми, слайди та графіку, у програмному продукті. Ці технології можуть бути використані для створення електронних додатків до підручників, енциклопедій, довідників, тренажерів, розвивальних ігор, що сприяють активному навчанню та розвитку нових навичок здобувачів. Крім того, за допомогою мультимедіа можна створювати віртуальні реалістичні середовища та застосовувати різні педагогічні форми діяльності, наприклад, відеоконференції, віртуальні екскурсії по музеях та бібліотеках, обмін досвідом між педагогами [3].

Застосування мультимедійних технологій, поряд з іншими методами, є ефективним способом стимулювання навчальної діяльності та пізнавального інтересу до вивчення різних предметів в початковій школі [17].

Незважаючи на значний інтерес дослідників до проблеми застосування інноваційних технологій в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти, закладів вищої освіти, осучаснення уроку в початковій школі на основі мультимедійних технологій потребує спеціального вивчення. Саме це було основою обрання теми магістерської роботи «Мультимедійні технології як елементи активізації освітньої діяльності молодших школярів».

Мета роботи – дослідити роль мультимедійних технологій в активізації освітньої діяльності молодших школярів.

Завдання дослідження:

- вивчити теоретичні аспекти використання мультимедійних технологій в освітньому процесі;
- проаналізувати методи активізації освітньої діяльності за допомогою мультимедіа;

- розробити та протестувати методику використання мультимедійних технологій на уроках у початковій школі.

Предмет дослідження – вплив мультимедійних технологій на активізацію освітньої діяльності молодших школярів.

Об’єкт дослідження – освітній процес початкової школи.

Методи дослідження: *теоретичні* (аналіз психологічної та педагогічної літератури для визначення об’єкта, предмета, мети дослідження, формулювання його завдань; синтез, порівняння, класифікація, систематизація й узагальнення теоретичних та емпіричних даних для розроблення основних підходів до активізації навчальної діяльності молодших школярів; теоретичного обґрунтування психолого-педагогічних засад активізації навчальної діяльності молодших школярів засобами мультимедіа); *емпіричні:* діагностичні (анкетування, бесіди, педагогічні спостереження) – для доведення доцільності запропонованого комплексу методичних прийомів; узагальнення; педагогічний експеримент, спостереження, усне опитування, бесіда; статистичні методи дослідження.

Теоретичне значення кваліфікаційної роботи магістра полягає у: висвітленні теоретичних основ навчальної діяльності молодших школярів; характеристика змісту, сутності та особливостей навчальної діяльності здобувачів початкової освіти; розкриття специфіки мультимедійних технологій як засобу активізації навчальної діяльності молодших школярів; визначення та обґрунтування психолого-педагогічних засад активізації навчальної діяльності молодших школярів засобами мультимедіа.

Практичне значення роботи полягає в розробленні комплексу мультимедійних технологій, які здатні забезпечити активізацію навчальної діяльності молодших школярів на уроках. Отримані результати можуть бути використані здобувачами вищої освіти спеціальності 013 «Початкова

освіта» в процесі підготовки курсових робіт, проходження виробничої практики.

Експериментальною базою дослідження була загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №9 Покровської міської ради Донецької області.

Робота складається зі вступу, двох розділів та висновків до кожного, загальних висновків і списку використаних джерел.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі магістра з'ясовано, що формування освітньої активності є одним із ключових завдань Нової української школи. Воно забезпечує розвиток особистості, формує здатність учня до самостійного оволодіння знаннями та створює основу для навчання впродовж життя. Навчальна активність трактується як самостійна ініціативна діяльність, спрямована на засвоєння соціального досвіду, знань і способів діяльності, що безпосередньо впливає на успішність здобувачів та його ставлення до освітнього процесу.

У дослідженні охарактеризовано зміст та сутність освітніх інтересів молодших школярів. Встановлено, що вони є потужним чинником навчальної мотивації та формування творчих здібностей. Окреслено вітчизняний та зарубіжний досвід їх розвитку, який підкреслює важливість застосування інтерактивних методів та мультимедійних технологій, що забезпечують активне сприйняття інформації через різні канали (зоровий, слуховий, емоційний).

Застосування мультимедійних технологій у початковій школі є важливим чинником формування пізнавального інтересу молодших школярів. Завдяки поєднанню візуальних, аудіальних та інтерактивних компонентів мультимедіа забезпечують багатоканальне сприйняття інформації, що відповідає віковим особливостям учнів і сприяє глибшому розумінню навчального матеріалу. Мультимедійні засоби роблять освітній процес динамічним, емоційно насиченим і привабливим, викликають у школярів позитивні емоції та відчуття успіху. Це, у свою чергу, стимулює внутрішню мотивацію до навчання, формує в учнів стійку потребу у здобутті знань та розвиває готовність до самостійної пізнавальної діяльності. Отже, мультимедійні технології не лише підсилюють інтерес до освітньої діяльності, а й виступають важливим інструментом розвитку ключових компетентностей учнів початкової школи.

Підкреслюється, що у формуванні освітньої активності молодших школярів досить цінний потенціал мають мультимедійні технології, які здатні забезпечити таку діяльність, у процесі якої учні оволодівають суспільними функціями, відносинами та рідною мовою як засобом спілкування між людьми. Акцентується на тому, що в процесі формування освітньої активності учнів початкової школи мультимедійні технології виконують ряд функцій, серед яких: пізнавальна функція, спрямована на розвиток інтелекту школярів, функція самореалізації в процесі навчання, комунікативна функція.

Педагогічний експеримент, який проводився на базі 4-А та 4-Б класів загальноосвітньої школи I-III ступенів №9 Покровської міської ради Донецької області, показав, що застосування мультимедійних технологій у комплексі з дидактичними іграми та методами кооперативного навчання суттєво підвищує рівень активності та зацікавленості молодших школярів. Створення сучасного освітнього середовища сприяло покращенню навчальної успішності, розвитку критичного мислення та формуванню комунікативних навичок учнів.

Визначено, обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови активізації освітньої діяльності молодших школярів засобами мультимедійних технологій: 1) спрямування освітнього середовища в початкових класах на розвиток освітньої діяльності учнів із застосуванням мультимедіа; 2) формування мотивації молодших школярів до пізнавальної діяльності за допомогою мультимедійних технологій; 3) упровадження освітніх інновацій.

Проведено діагностику рівня пізнавальних інтересів молодших школярів. Учні контрольної групи (4-Б клас) навчалися за традиційною методикою з застосуванням прийнятих раніше форм, методів та засобів навчання. В експериментальній групі (4-А клас) освітній процес будувався за методичними рекомендаціями, спрямованими на підвищення рівня розвитку освітніх інтересів молодших школярів під час

впровадження мультимедійних технологій. У 4-А класі, який було обрано експериментальною групою було створено сучасне освітнє середовище, яке забезпечило необхідні умови, засоби й технології для навчання учнів, вчителів та батьків. На першому етапі експерименту було проведено діагностику рівня освітніх інтересів молодших школярів. Після цього було розроблено формувальні заходи, спрямовані на активізацію освітньої діяльності молодших школярів за допомогою мультимедійних технологій, які апробовано в ЕГ.

Отримані результати мають практичне значення для вчителів початкової школи, які прагнуть підвищити ефективність уроків української мови та інших навчальних дисциплін. Запропоновані методичні прийоми можуть стати основою для розроблення рекомендацій із впровадження мультимедійних технологій у початковій освіті.

Робота не претендує на остаточне вирішення проблеми формування пізнавальної активності школярів, однак підтверджує доцільність використання мультимедійних засобів у навчальному процесі. Перспективними напрямками є дослідження ефективності мультимедійних технологій у контексті дистанційного та змішаного навчання, а також вивчення впливу цифрових інструментів на індивідуалізацію освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*. Київ : К.І.С., 2019. С. 45–51.
2. Бібік Н. М. Нова українська школа: poradnik для вчителя. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.
3. Білик В. Б. Проектна діяльність – основа розвитку творчих здібностей молодших школярів. *Початкова школа*. 2018. №5. С. 6-8.
4. Вакалюк Т. С. Можливості використання хмарних технологій в освіті. *Актуальні питання сучасної педагогіки: матеріали міжнародної наук. конференції*. Острог, 2016. С. 97–99.
5. Василиків І. Основні проблеми та шляхи впровадження мультимедійних технологій у початковій школі. *Молодь і ринок*. 2019. № 1 (168). С. 62–66. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.158526> (дата звернення: 09.01.2025).
6. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній і дослідницькій діяльності учнів на уроках в початкових класах нової української школи / Красовська О. О. та ін. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 2 (8). С. 448–462. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-2\(8\)-448-462](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-2(8)-448-462) (дата звернення: 09.01.2025).
7. Винницька Н., Жигайло О. Особливості застосування мультимедіатехнологій у сучасній системі освіти. *Молодь і ринок*. 2023. № 2 (210). С. 109–112. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.276114> (дата звернення: 09.01.2025).
8. Вовковінська Н. Інформатизація середньої освіти: програмні засоби, технології, досвід, перспективи. Київ : Педагогічна думка, 2003. 272 с.
9. Горват М. В., Кузьма-Качур М. І. Активізація навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів у процесі формування

природознавчої компетентності. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. 2019. Вип. 2 (10). С. 134–137.

10. Дорошенко Ю. О., Левшин М. М., Мельник Ю. С., Савченко В. Ю. Дидактичні функції мультимедійних технологій навчання у початковій школі : *матеріали другої Всеукраїнської конференції молодих науковців «Інформаційні технології в науці та освіті»*. Черкаси : ЧДУ імені Б. Хмельницького, 2000. С. 90–91.

11. Довженко Т. О. Особливості використання мультимедійних технологій в освітньому процесі початкової школи. *Інформаційно-комунікаційні технології*. Вип. 50. Т.2. 2022. С. 183–187. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/50/part_2/36.pdf (дата звернення: 09.01.2025).

12. Додусенко Н. О. Теоретичні аспекти проєктної діяльності молодших школярів. *Початкове навчання та виховання*. 2017. №24. С. 2–9.

13. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

14. Жук Ю. Організація навчальної діяльності у комп'ютерно орієнтованому навчальному середовищі. *Інформаційне забезпечення навчального процесу: інноваційні засоби і технології* : колективна монографія. Київ : Атіка, 2005. С. 195–204.

15. Загальна психологія : підр. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Либідь, 2005. 464 с.

16. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі : посібник для педагогічних працівників і студентів педагогічних вищих навчальних закладів. Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія. Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2002. 116 с.

17. Качмар О. В., Барило С. Б., Зінькова І. І. Цифрові технології в освітньому процесі початкової школи в реаліях масштабної військової

агресії. *Академічні візії*. 2023. № 19. С. 1–9. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7875382> (дата звернення: 09.01.2025).

18. Кіліченко О., Наконечна Л. Стимулювання процесу учіння учнів початкової школи. *Mounta in School of Ukrainian Carpaty*. 2021. № 25. С. 116–120. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/12300/1/5814-%d0%a2%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%96-15533-1-10-20220224.pdf> (дата звернення: 09.01.2025).

19. Кирилова З. А. Екологічна освіта і виховання школярів у процесі вивчення природи. *Початкова школа*. 2019. № 5. С. 25-27.

20. Лютенко М. Г. Практичне використання мультимедійних технологій у початковій школі. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2018. № 4 (123). С. 41–46. URL: <http://www.dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3959/1/Maryna%20Liutenko.pdf> (дата звернення: 09.01.2025).

21. Кондратюк О. М. Інноваційні технології в початковій школі. Київ : Шкільний світ, 2015. 250 с.

22. Малинін І. А. Підготовка до використання інформаційних технологій в професійній діяльності педагога. Одеса : Педагогіка. 2019. С. 50–53.

23. Мичка-Левченко Ю. З. Інтерактивні мультимедійні засоби навчання як засіб розвитку учнів початкової школи. *Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica*. 2020. № 2. С. 50–52. DOI: <https://doi.org/10.36074/05.06.2020.v2.19> (дата звернення: 09.01.2025).

24. Мойко О. Особливості стимулювання навчальної діяльності учнів початкової школи засобами мультимедійних технологій. *Грань науки*. № 28 (червень, 2023). С. 377–380.

25. Мороз О. М. Особливості впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес молодших школярів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2023. Вип. 70. С. 66–74. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5569/5011> (дата звернення: 09.01.2025).

26. Нікітіна О. О. З історії розвитку проблеми формування загальнонавчальних умінь і навичок школярів. *Вісник Черкаського університету*. Черкаси : Педагогічні науки, 2018. № 1. С. 83–87.

27. Освітній проект для початкової школи «На крилах успіху». URL: <https://nakrilahuspihu.com> (дата звернення: 11.07.2025).

28. Основи нових інформаційних технологій навчання : посіб. для вчителів / за ред. Ю. Машбиця. Київ : ІЗМН, 1997. 264 с.

29. Паламар С., Линник О. Впровадження медіазасобів у початковій школі на уроках гуманітарного циклу. *Молодий вчений*. 2021. № 8 (96). С. 69–73. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-8-96-15> (дата звернення: 09.01.2025).

30. Пінчук О. Проблема визначення мультимедіа в освіті: технологічний аспект. *Нові технології навчання*. Київ, 2007. Вип. 46. С. 55–58.

31. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти. URL : http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/59891 (дата звернення: 11.07.2025).

32. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи : наказ МОНУ №283 від 18 березня 2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-organizaciyi-osvitnogo-prostoru-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli> 17.10. 2018 р. (дата звернення: 24.02.2025).

33. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі : Указ Президента

України від 25 травня 2020 року № 195/2020. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/1952020-33789> (дата звернення: 11.07.2025).

34. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 24.02.2025).

35. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти. Київ : СПД «Цудзинович Т. І.», 2007. 204 с.

36. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підручник для студентів. Київ : Грамота, 2012. 504 с.

37. Саєнко Ю. О., Руденко Ю. А., Кравченко О. В., Забарюща А. А. Теоретичні аспекти використання лепбуків у процесі навчання учнів початкових класів (освітня галузь «Я досліджую світ»). *Topical issues of the development of modern science*. 2020. С. 443–446.

38. Сапунова Л. А. Розвиток пізнавальної активності учнів початкових класів у навчальному процесі. *Таврійський вісник освіти*. 2013. № 1. С. 205–210.

39. Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В., Зелінська Т. М., Ставицька С. О. Вікова та педагогічна психологія. Київ : Каравела, 2008. 399 с.

40. Сосяк А. Методика використання мультимедійних технологій на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ». *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2024. №214. С. 328-331.

41. Столяр Г. І. Сучасні педагогічні технології: досвід та інновації. *Початкова освіта: сучасні перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. 2018. С. 222–223.

42. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям. Вибрані твори : в 5т. Київ : Рад. школа, 1976. Т. 2. 1976. 670 с.

43. Типи сучасного уроку. URL: http://lyzogubivka.edu.kh.ua/psihologichna_sluzhba/

na_dopomogu_vchitelyu/tipi_suchasnogo_uroku/ (Дата звернення: 21.08.2025).

44. Філімонова Т.В. Використання мультимедійних засобів у навчальному процесі для молодших школярів. *Педагогічна академія: наукові записки. Серія: Теорія і методика навчання*. 2024. №3.

45. Цимбалару А. Д. Педагогічне проектування освітнього простору в школі І ступеня: теорія і практика : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2013. 692 с.

46. Чернякова О. Використання мультимедійних технологій як засобу розвитку пізнавальної активності учнів початкової школи на уроках іноземної мови. *Соціум. Документ. Комунікація: зб. наук. праць. Серія: Історичні науки*. 2019. № 6 (2). С. 207-218. DOI: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2019-6/2-207-218> (дата звернення: 09.01.2025).

47. Чернякова О. І., Савченко Н. С. Використання мультимедійних засобів навчання на уроках в початкових класах. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»*. 2023. № 10 (28). С. 494–505. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-10\(28\)-494-505](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-10(28)-494-505) (дата звернення: 09.01.2025).

48. Шакотько В. Методика використання ІКТ у початковій школі Київ : Комп'ютер, 2008. 128 с.

49. Шкуренко О. В., Шпіца Р. І., Стецик С. П. Методичні особливості застосування імерсивних технологій під час підготовки вчителя початкової школи. *Open educational e- environment of modern university*. 2023. № 15. С. 139–150. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47840/1/Shkurenko_O_Shpitsa_R_Stetsyk_S_MOZITP_VPS_2023.pdf (дата звернення: 09.01.2025).